

Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

Γιὰ τὸν σοβαρὸ λόγιον κ. Γ. Βρισιμιτζάκη τὸν φιλόσοφο-κριτικὸ καὶ διαλεχτὸ ποιητὴ δὲν γράφτηκε δυστυχῶς ἀκόμα μιὰ λεπτομερῆς ἀναλυτικὴ μελέτη ἀντάξια μὲ τὸ βαθυστόχαστο καὶ ἀρκετὰ ὀγκῶδες ἔργον του, κὶ αὐτὸ γιὰτὶ ἐκτὸς τῆς εἰδικότητος χρειάζεται καὶ κόπος γιὰ νὰ μελετήσῃ καὶ μιλῆσῃ κανεὶς ἀποτελεσματικὰ πάνω σ' ἓνα λογοτέχνη μὲ τόσες μορφικὰ παρουσιάσεις.

Τὸ ἔργον τοῦ κ. Βρισιμιτζάκη δὲν μᾶς δόθηκε μονόχρωμον, ποῦ τότε βέβαια εἶναι πειὸ εὐκόλη ἢ ἀνάλυσι καὶ κατὰτάξι του.

Ὁ κ. Βρισιμιτζάκης καταπιάστηκε μὲ τὸ πειὸ δύσκολον εἶδος τῆς συγγραφικῆς, καὶ στὴν ἡλικίαν ποῦ εἶναι θάταν παράλογον ν' ἀπαιτούσαμε νᾶχη δώση ἄρτιο τὸ ἔργον του.

Ἴσαμε τώρα ἡ παραγωγή του εἶναι παρὰ πάνω ἀπὸ ἱκανοποιητικὴ καὶ κάθε ἄλλο ἀπὸ ἐξαντλημένη. Σὲ διάστημα δέκα ἐτῶν μᾶς ἔδωσε σειρὰ ὀλάκερη φιλοσοφικῶν βιβλίων: «Ἡ ἀτομικὴ ἐπανάστασις», «Ὁ Ἀντάρτης», «Ἐγὼ μέσα στὸ πᾶν», «Ἡ δρωσα μνήμη», «Ὁ προσκωνητὴς τῆς σιωπῆς καὶ τῆς λήθης», «Οἱ ἀπουάνοι» καὶ ἄλλα.

Κριτικὰς μελέτες — ἐκτὸς ἀπτις δημοσιευμέναις σὲ διάφορα περιοδικὰ — σὲ τόμους: «Τὸ ποιητικὸ ἔργον τοῦ Καβάφη», «Ἡ πολιτικὴ τοῦ Καβάφη», «Οἱ κύκλοι τῆς κολλάσεως τοῦ Δάντη στὴν ποίησι τοῦ Καβάφη». Σὲ στίχους ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ, «Τὰ τραγούδια τοῦ φελλάχου» «*Restauratio Omnium*», «*Les quatrains de la vie*», «*Les quatrains de la haine*», «*Les cris d'un solitaire*», «*L'orgueil de la vie*», «Τὰ τραγούδια τῆς Σαβοΐας».

Ὁ κ. Γ. Βρισιμιτζάκης εἶναι ἴσως ὁ μόνος ἀπὸ τοὺς νέους ἐδῶ στὴν Ἀλεξάνδρεια ποῦ ἐπεδόθηκε σὲ συστηματικὴ καὶ βάσιμη μελέτη. Σπούδασε γαλλικὴ φιλολογία, παρακολούθησε θετικὰς ἐπιστῆμας στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Παρισιοῦ, καὶ ἀδιάκοπα διψᾷ γιὰ γνώσεις.

Τὰ σπάνια πνευματικὰ χαρίσματα του καὶ ἡ ἀκούραστη ἐπιμονή του μοναδικῷ μελετητοῦ τοῦ ἀνοίγουν πολλοὺς δρόμους στὴν Τέχνη καὶ τὴν Ἐπιστήμη. Τὰ συγγράμματα τοῦ κ. Βρισμιτζάκη ἔχουν ἀναμφισβητήτως σημαία προοδευτικῆς τάσεως καὶ δὲν μποροῦν παρὰ νὰ θεωρηθοῦνε σταθμοὶ στὸ διανοητικὸ του στάδιο πού μᾶς φέρουν σ' ἓνα πολὺ ἀξιοσημεῖο τέρμα. Ὁ κ. Βρισμιτζάκης ἔχει χαράξῃ ἤδη τὸ πρόγραμμά του πάνω στὸ ὁποῖο καὶ βαδίζει μ' αὐτοπεποίθησι καὶ ἀσφάλεια.

Ἡ ἐργασία του εἴτε φιλοσοφική, εἴτε κριτικῆς, σὲ σειρὰ βιβλίων ὅπως προαναφέραμε, παρουσιάζει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἔργων πού περιέχουν τὶς ἀσφαλεῖς σκέψεις καὶ τὶς λεπτὲς καὶ βέβαιες φιλοσοφικὲς καὶ ψυχολογικὲς ἐρμηνεύσεις τῶν ἰδεολόγων παρατηρητῶν πού ἡ σταθερότης τῆς σκέψεως καὶ ἡ ζωντανή τους ἀπόδοσι μᾶς ἐλκύουν τὴν προσοχὴ καὶ μᾶς κατακτοῦν.

Τὸ φιλοσοφικὸ σύστημα τοῦ κ. Βρισμιτζάκη εἶναι πολὺ καλὸ. Κάθε ἄλλο παρὰ ἀρνητικὸ, εἶναι συντελεστικὸ γιὰ νὰ πολεμηθῇ ἡ κατάπτωσις πού σιγὰ σιγὰ τείνει στὸ νὰ μᾶς παρασύρῃ ὅλους. Ὁ ὀρισμὸς του εἶναι ἡ ὠφέλιμη δρασί τοῦ ἀτόμου στὴ ζωὴ. Ἔχει ἓνα δικό του τρόπο πού δέχεται τὶς δοκιμασίαι καὶ μιὰ μοντέρνα συναίσθησι τῆς πάλης τοῦ ἀτόμου στὸ ὁποῖο ἀρνιέται τὴν ἀδράνεια. Γι' αὐτὸ καὶ ὅταν, σὲ ὠρισμένη ψυχολογικὴ κατάστασι, δὲν ἔχει τὴ δύναμι τῆς ἡρεμῆς δεκτικότητος, ἐπαναστατεῖ. Δραῖ. Ἡ ἐπανάστασις εἶναι ἓνα μέσον γιὰ νὰ ἰσορροπηθῇ τὸ ἄτομο, καὶ νὰ μπορέσῃ νὰ σταθῇ στὴ ζωὴ. Ὁ κ. Βρισμιτζάκης σὰν πολὺ νέος πού εἶναι, γιὰ τέτοιου εἴδους ἐργασία, δὲν μᾶς ἔδωκε ἀκόμη τὴν ὀριστικὴ συστηματοποίησι τῶν σκέψεων του σ' ἓνα μοναδικὸ καλοῦπι πού θὰ τὸν ἐπιβάλῃ σὰν ἓνα δημιουργὸ φιλοσοφικοῦ συστήματος. Ἐνα σπασμωδικὸ ξάφνιασμα ἀπὸ αὐτὸν θάταν ἀβάσιμο ἴσως γιὰτὶ θὰ τοῦ λειπε ἡ μεσολάβησι τῆς ἀτομικῆς ἐπιδράσεως καὶ γνώσεως τῆς ζωῆς πού στενὰ συνδέουν τὸν συγγραφέα ἄτομο μὲ τὸ ὀριστικὸ σταμάτημά του, προκειμένου κυρίως γιὰ φιλοσοφικὲς μελέτες πού ἀπαιτοῦν ἄμεση συγγένεια τοῦ ἐγὼ τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἔργου.

Δὲν μᾶς εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπεκταθοῦμε ἐδῶ σὲ λεπτομερεῖς παρατηρήσεις καὶ εἰδικὴ μεθοδικὴ ἀνάλυσι γιὰτὶ εὐ-

συνείδητα δὲ μπορεῖ νὰ μιλήσῃ κανεὶς γενικὰ γιὰ τόσα βιβλία πὸν ὅλα βέβαια τείνουν στὸν ἴδιο σκοπὸ μὰ πὸν τὸ καθένα ἔχει δικὰ του ἐπιχειρήματα, κι ἔτσι περιοριζόμεσθε στὰ λίγα αὐτὰ γιὰ τὸ Βρῆσιμιτζάκη φιλόσοφο καὶ ψυχολόγο.

Καθὼς ἀναφέραμε στὴν ἀρχή, ἐκτὸς ἀπ' τὲς φιλοσοφικῆς του μελέτες ὁ κ. Βρῆσιμιτζάκης μᾶς ἔδωσε καὶ ποιητικῆς συλλογῆς μὲ τὴν ἴδια πάντα εὐσυνείδητη παρουσίασι. Εἴτε φιλοσοφικά, εἴτε παραστατικά, εἴτε περιγραφικά, τὰ ποιήματά του μᾶς συνεπέρουν μὲ τὴ δύναμι τῆς ἀλήθειας. Οἱ εἰκόνες του χαρακτηριστικῆς, ζωντανῆς, ὁμορφῆς μᾶς προσφέρονται σὲ μιὰ φόρμα πολὺ ταιριαστή. Τὸ αἶσθημα πὸν ἀπαλοφαίνεται σ' αὐτὰ εἶναι μᾶλλον φιλοσοφικὸ παρὰ αἰσθησιακὸ. Κι' ἀπτις περισσότρες στροφῆς του ἀναφαίνεται πάντα ἡ ἴδια ἰδέα : ἡ πάλη, ἡ ἀποτελεσματικὴ πάλη τοῦ ἀτόμου.

Τὸ ὕφος του ἀπλό, φυσικὸ, ὁ στίχος του δουλεμένος, χωρὶς περιττολογίης. Σὲ μερικὰ ἀπ' τὰ ἑλληνικά του ποιήματα δείχνει κλίσι πρὸς τὴν ποιητικὴν φόρμα τοῦ Καβάφη.

Ἡ γλῶσσα του στὴν ποίησι καὶ στὴν πρόζα εἶναι εὐνηχη δημοτικὴ χωρὶς ἰδιωτισμούς. Τὴ γαλλικὴ πὸν κατέχει τέλεια χειρίζεται ἐπίσης μὲ δεξιότητα καὶ εὐκολία.

Ὁ κ. Βρῆσιμιτζάκης μὲ τὴν ἀνώτρη μὀρφωσι, τὴν συστηματοποιημένη σκέψι καὶ τὴν ἀκακὴ πρόθεσι εἶναι ὁ κριτικὸς μὲ τὴν ἰδεώδη σημασία τῆς λέξεως. Ἡ διορατικότης καὶ ἡ ἀντίληψις του εἶναι σπάνιες, γι' αὐτὸ καὶ τὸ κῦρος τῶν κριτικῶν μελετῶν του προκαλεῖ καὶ τὸν φθόνον ἀκόμη.

Ὁ φιλόσοφος Βρῆσιμιτζάκης ἔξακολουθεῖ σταθερὰ τὸ ἔργο του εἴτε κλεισμένος στὴ βιβλιοθήκη του, εἴτε ταξιδεύοντας μὲ τὴν ἄσβυστη δίψα γιὰ καινούργιους ὀρίζοντας μορφώσεως. Μὲ τὶς ξέχωρῆς του συγγραφικῆς ἀρετῆς πολὺ γρήγορα ὁ κ. Βρῆσιμιτζάκης θὰ πάρη στὰ νεοελληνικά γράμματα τὴ θέσι πὸν τοῦ ἀξίζει.

ΚΛΕΩΝ ΒΕΡΙΟΣ